

Chú điếu ng, phải hợp tích cợc, chú t chú về i Cợ quan điếu tra ngay tợ khi phát hiợn tợ i phợm vi phợm các quy đợnh về báo về điếu ng về t hoang dợ và kợp thợ i kiợm sát về c xợ lý về t chú ng là ợu tiên hàng đợu trong công tác thực hành quy hoạch công tợ, kiợm sát điếu tra về án liên quan đợn điếu ng về t hoang dợ.

Quợng Nam là nợi giao thoa giợa các hợ thợ c về t phía Bợc và phía Nam. Vì vậy, rợng tợ nhiên ợ tợ nh Quợng Nam có tính đa điếu ng sinh hợ c cao về i số hiợn điợn cợa nhiợu loài điếu ng về t hoang dợ, nguy cợp, quý, hiợm.

Trong nhợng năm qua, Quợng Nam là "đợm nóng" trong buôn bán, về n chuyợn điếu ng về t hoang dợ, quý, hiợm (sau đây gọi i tợ t là ĐVHD) chính quy hoạch đợa phợng đợ đã rợt quyợ t liợ t trong về c chú đợo công tác báo về các loài ĐVHD. Cợ thợ, các lợc lợợng chú c năng luôn thợợng xuyên tuợn tra đợ kiợm soát chú t chú tình trợng sẵn bợt, buôn bán, về n chuyợn ĐVHD, nhợ t là ợ các đợa bàn trợng điợm nhợ huyợn Nam Giang, huyợn Phợợc Sợn. Tuy nhiên, tình trợng sẵn bợt, buôn bán, về n chuyợn và tiêu thợ trái pháp luợ t các loài ĐVHD trên đợa bàn tợ nh về n còn điợn biợn phợc tợp. Các đợi tợợng vi phợm có nhiợu thợ đợn tinh vi nhợm trợn tránh về c phát hiợn, xợ lý cợa lợc lợợng chú c năng. Mợ t khác, hợ thợợng sợng ợ vùng cao, là dân tợ c ít ngợợi, có trình đợ văn hóa thợp và điếu u kiợn kinh tợ khó khăn. Do đợ, công tác đợu tranh về i lợi i tợ i phợm này không chú đợm báo về về c xợ lý nghiêm minh ngợợi có hành vi vi phợm quy đợnh về ĐVHD, mà còn phải tính đợn nhợng yợu tợ xã hợi khác. Vì vậy, đợi hợi các cợp, các ngành, đợc biợ t là các cợ quan tiợn hành tợ tợng phợi có số chú đợng phợi hợp đợ giợ quyợ t thợu tình đợ t lý lợi i tợ i phợm này.

Trong hai năm 2018 và năm 2019, Viợn kiợm sát nhân dân (VKSND) hai cợp cợa tợ nh Quợng Nam đã thợ lý kiợm sát 16 về án liên quan đợn báo về ĐVHD. Điợn hình nhợ về Phợm Thợ Thuợn nuôi, nhợ t 13 cá thợ Rợn hợ chúa, 08 cá thợ Kợ đà vờ; về Huợnh Thợ Kim Cợợng có hành vi buôn bán 02 cá thợ Rợn hợ chúa, 03 cá thợ Rợa đợu to... Ngoài Rợn hợ chúa, Kợ đà vờ, Rợa đợu to thì Tợ tợ, Rợa hợp vờng miợn trung là nhợng cá thợ đợng về t thợợng đợợc các đợi tợợng nuôi nhợ t, về n chuyợn, buôn bán về i nhợng cách thợ c ngợy trang rợt tinh vi nhợm qua mợ t lợc lợợng chú c năng trên đợa bàn tợ nh Quợng Nam.

Nhợn thợ c rợng, đợi về i các về án liên quan đợn báo về ĐVHD thì về c bợt quợ tang ngợợi có hành vi phợm tợi, thu giợ kợp thợ i về t chú ng là ĐVHD rợt quan trợng. Nợu cợ quan chú c năng không thu giợ đợợc về t chú ng hợ c về t chú ng tợm giợ không đợm báo đợng trình tợ thợ tợ c theo quy đợnh số không xợ lý đợợc các đợi tợợng vi phợm. Vì tính đợc thù cợa lợi i tợ i này nên trong quá trình thực hành quy hoạch công tợ và kiợm sát điếu tra, lãnh đợo Viợn hợ t số cợ quan tâm, chú

trng kiểm sát ngay t khâu tiếp nhận, xử lý t giác, tin báo và t i phạm. Việc phê chu n kh i t b can, phê chu n b t ng i b gi trong trng h p kh n c p, gia h n t m gi , t m giam b o đ m, k p th i, đúng quy đ nh c a pháp lu t. Các Kiểm sát viên đã thực hi n t t công tác ph i h p v i các Điu tra viên, k p th i đ ra yêu c u điu tra và đôn đ c th c hi n. Trong năm 2019, Viên kiểm sát hai c p đã truy t có căn c và đúng th i h n 04 v , đ ngh Tòa án nhân dân c p huy n xét x v “T i vi phạm quy đ nh v b o v đing v t nguy c p, quý, hi m” (Điu u 244 BLHS), nhi u nh t trong nh ng năm g n đây.

Tuy nhiên, trong quá trình thực hành quy trình công tác và kiểm soát điếu tra và án liên quan đ n b o v ĐVHD thì VKSND t nh Qu ng Nam cũng g p m t số khó khăn, v ng m c nh t đ nh, đó là:

Thứ nhất, hi n nay, trên đ a bàn t nh Qu ng Nam không có đ n v có ch c năng giám đ nh. T t c các trng h p giám đ nh ĐVHD t tr c đ n nay đ u g i đ n Viên sinh thái và tài nguyên sinh v t thu c Viên Hàn lâm khoa h c và công ngh Vi t Nam t i Hà N i. Vì v y, v i c gi i quy t v án có liên quan đ n ĐVHD t n nhi u kinh phí, th i gian kéo dài, th m chí nh h ng đ n v i c b o qu n v t ch ng là ĐVHD trong th i gian ch giám đ nh do hi n t i các đ n v nh c quan Kiểm lâm, C quan c nh sát điếu tra Công an t nh Qu ng Nam v n ch a có c s nuôi nh t đ i v i các loài đing v t mang tính đ c thù hay ch a có nhân viên chăm sóc ĐVHD t giai đ o n t m gi cho đ n khi có quy t đ nh xử lý v t ch ng. Bên c nh đó, v i c nuôi nh t quá lâu có th x y ra trng h p cá th đing v t suy ki t, ch t ho c tr n thoát... đ n đ n không có v t ch ng đ giám đ nh và không có c s đ x lý hành vi vi phạm.

Thứ hai, việc xác đ nh nhân thân c a ng i phạm t i hi n nay còn nhi u b t c p, nh trng h p C quan C nh sát điếu tra đã có yêu c u tra c u ti n án, ti n s , nhân thân ng i phạm t i vi phạm các quy đ nh v b o v ĐVHD, nh ng n u c quan có th m quy n x ph t vi phạm hành chính không c p nh t v i c x ph t trên h th ng, d li u tra c u c a C quan Công an thì k t qu xác minh nhân thân c a ng i phạm t i không chính xác. Ví d , Nguy n Văn A b c quan Kiểm lâm huy n X, t nh Y x ph t vi phạm hành chính v hành vi buôn bán ĐVHD. Sau đó, Công an t nh K phát hi n b t gi A v hành vi vi phạm quy đ nh v b o v đing v t nguy c p, quý, hi m. Quá trình điếu tra, A không khai v i c tr c đó đã b x ph t vi phạm hành chính. K t qu tra c u ti n án, ti n s không th hi n v i c A đã b x ph t vi phạm hành chính t c quan Kiểm lâm. Do đó, việc xác đ nh nhân thân c a A không chính xác, nh h ng đ n v i c áp đing hình ph t sau này. Ngoài ra, còn có r t nhi u c quan đ c giao th m quy n x ph t vi phạm hành chính nh Ch t ch y ban nhân dân, Công an nhân dân, B đ i biên phòng, C nh sát bi n... nh ng v i c c p nh t thông tin, qu n lý ng i b x ph t vi phạm hành chính trong lĩnh v c b o v ĐVHD không đ y đ s nh h ng không nh đ n xác đ nh nhân thân khi xử lý t i phạm v b o v ĐVHD, làm cho việc kiểm sát k t lu n điếu tra cũng nh đánh giá nhân thân b can trong giai đ o n truy t s thi u chính xác, toàn di n. Đó là ch a k trong giai đ o n xét x n u Tòa án thu th p ch ng c m i (b cáo có quy t đ nh xử ph t vi phạm hành

chính vụ hành vi liên quan đến quy định về báo vụ đồng vụ tố hoang dã của cơ quan Kiểm lâm mà trong hồ sơ chôn cất (hôn) và trả hồ sơ để điều tra bổ sung; kéo dài thời hạn tố tụng giám quy định của vụ án.

Thứ ba, vướng mắc trong các quy định của pháp luật: Điều 90 Bộ luật Tố tụng hình (BLTTHS) năm 2015 quy định về báo vụ đồng vụ tố chôn cất không liệt kê ĐVHD vào điều kiện giám định ngay, trong khi đó tại điểm d khoản 3 Điều 106 BLTTHS năm 2015 quy định xử lý vụ tố chôn cất sau "...d, Vụ tố chôn cất là đồng vụ tố hoang dã và thực vụ tố ngoại lai thì ngay sau khi có kết luận giám định phải giao cho cơ quan quản lý chuyên ngành có thẩm quyền xử lý theo quy định của pháp luật...". Điểm a khoản 1 Điều 7 Nghị quyết 05/2018/NQ-HĐTP ngày 05/11/2018 hướng dẫn áp dụng Điều 234 và Điều 244 về tội vi phạm quy định về báo vụ đồng vụ tố hoang dã và Điều 244 về tội vi phạm quy định về báo vụ đồng vụ tố nguy cấp, quý, hiếm của Bộ luật Hình sự quy định: "...Vụ tố chôn cất là đồng vụ tố hoang dã, đồng vụ tố nguy cấp, quý, hiếm còn sống thì ngay sau khi có kết luận giám định phải giao cho cơ quan quản lý chuyên ngành để trả về tự nhiên, giao cho trung tâm cứu hộ, khu báo tử thiên nhiên, vườn quốc gia hoặc giao cho cơ quan, tổ chức khác theo quy định của pháp luật...". Ngành cơ quan quản lý chuyên ngành có thẩm quyền tiếp nhận theo quy định của pháp luật để điều tra ĐVHD là cơ quan nào, hiện vẫn còn nhiều ý kiến chôn cất chôn cất do chôn cất có vấn đề nên hướng dẫn nên các địa phương có thể vận động những cách khác nhau.

Thực tế tình hình mua bán, vận chuyển ĐVHD ngày càng phức tạp, thông qua công tác thực hành quy định công tố và kiểm sát điều tra vụ án liên quan đến báo vụ ĐVHD, chúng tôi rút ra một số kinh nghiệm như sau:

Một là, do các vụ án liên quan đến báo vụ ĐVHD có tính đặc thù và điều kiện tố tụng, vì vậy, phải kịp thời phối hợp với Cơ quan điều tra ngay từ khi phát hiện tội phạm và chôn cất phải phối hợp trong suốt quá trình điều tra. Từ năm 2018, VKSND tỉnh Quảng Nam đã chôn cất phải phối hợp với các cơ quan liên quan gồm Công an tỉnh, Tòa án nhân dân tỉnh, Bộ chỉ huy Bộ đội biên phòng, Cục Hải quan tỉnh, Chi cục Kiểm lâm tỉnh, Bộ Tư lệnh vùng cảnh sát biển 2, Thanh tra tỉnh, Cục Thuế tỉnh, Trung tâm An Dương và Cục quản lý thú y tỉnh Quảng Nam đã ký kết Quy chế phối hợp số 01/QCPH trong việc thực hiện một số quy định của Bộ luật Tố tụng hình sự năm 2015 về việc tiếp nhận, giám quy định tố giác, tin báo về tội phạm, kiến nghị khởi tố. Trên cơ sở quy chế này, các đơn vị có liên quan đã có sự chôn cất phải phối hợp tốt ngay từ giai đoạn đầu trong việc giám quy định các nguồn tin về tội phạm liên quan đến ĐVHD, từ đó, quá trình điều tra, truy tố, xét xử diễn ra thông suốt theo quy định và hạn chế thấp nhất những vi phạm có thể phát sinh.

Ngoài ra, VKSND tỉnh Quảng Nam và VKSND tỉnh Sơn La cũng đã ký kết Biên bản

ghi nhận hợp tác, trong đó nhận diện nội dung pháp lý tác động pháp trong thực hiện nhiệm vụ; phối hợp chặt chẽ trong công tác cung cấp thông tin phòng chống tội phạm nói chung và tội phạm liên quan đến vi phạm các quy định về báo và môi trường. ĐVHD nói riêng và giới quy định các vấn đề liên quan xảy ra trong khu vực biên giới.

Hai là, ĐVHD thường sinh sống trong môi trường tự nhiên, nếu bị cách ly với môi trường quen thuộc sẽ dễ chết, suy kiệt, do đó, khi phát hiện sự việc vi phạm báo và ĐVHD cần yêu cầu xử lý kịp thời và việc theo quy định như giám định và chống lo ngại, tránh lo ngại... để nhanh chóng thực hiện chúng với môi trường sinh sống tự nhiên càng sớm càng tốt. Do vậy, các cơ quan chức năng phải nhanh chóng tiến hành phân loại sự báo các cá thể loài, đồng thời liên hệ với Cơ quan giám định (Viện sinh thái và tài nguyên sinh vật thuộc Viện Hàn lâm khoa học và công nghệ Việt Nam tại Hà Nội), cơ quan có chức năng báo tố các ĐVHD để chỉ định trong việc giám định cũng như biết cách báo và đi với tình cá thể trước khi gọi đi giám định.

Ba là, thông thường việc phát hiện, bắt giữ các tội phạm vi phạm quy định về báo và ĐVHD chủ yếu thuộc trường hợp bắt quấy rối, sau đó lập biên bản xử lý vi phạm. Trường hợp người bị bắt, người bị hại không nhận tội, tài liệu chứng cứ có mâu thuẫn hoặc chưa rõ thì trước khi xem xét, để xuất phê chuẩn có căn cứ, chứng cứ loại tội phạm và người phạm tội, không làm oan người vô tội. Sau khi tố, Kiểm sát viên cần bám sát quá trình điếu tra, nắm chắc tiến độ điếu tra, chỉ định đưa yêu cầu điếu tra; tùy theo tính chất vụ án mà Kiểm sát viên đưa ra một hay nhiều biện pháp yêu cầu điếu tra; thường xuyên đôn đốc, kiểm tra, yêu cầu Điếu tra viên cung cấp ngay những tài liệu, chứng cứ mới thu thập được để kiểm soát việc xử lý vụ án kịp thời theo khoản 5 Điều 88 Bộ luật Tố tụng hình sự năm 2015.

Bốn là, chú trọng nâng cao năng lực chuyên môn cho đội ngũ cán bộ, Kiểm sát viên, đặc biệt đội với những vụ án liên quan đến giới quy định và án liên quan đến báo và ĐVHD; trang bị cho Kiểm sát viên kỹ năng nhận diện loài để không bị đồng , lúng túng trong công tác phối hợp xử lý giai đoạn tiếp nhận tin báo, tiếp giác với tội phạm; thường xuyên tiếp hợp những pháp pháp, cách làm hay, những vi phạm phát sinh trong công tác kiểm soát và án có liên quan để thông báo đến Viện kiểm sát hai cấp rút kinh nghiệm; trường hợp cấp có thẩm quyền có vướng mắc về quan điểm cũng như đồng nghiệp giới quy định thì kịp thời báo cáo thỉnh thoảng VKSND tỉnh.

Trong những năm qua, tỉnh Quảng Nam còn nhận được sự hỗ trợ tích cực của Trung tâm giáo dục thiên nhiên (ENV – một tổ chức xã hội trực thuộc Liên hiệp các Hội khoa học và kỹ thuật Việt Nam) trong việc tăng cường thực tiễn, chính sách và thực thi pháp luật về báo và môi trường và ĐVHD, trong phát hiện, điếu tra, truy tố, xét xử cho các cơ quan tiến hành tố tụng trên địa bàn tỉnh Quảng Nam đội với các hành vi săn bắt, mua bán trái phép ĐVHD. Những tài liệu mà

ENV cung cấp là những tài liệu tham khảo rất có giá trị, là một phần không thể thiếu trong công tác kiểm soát đầu tư, truy tìm, xét xử các vụ án liên quan đến báo cáo ĐVHD, góp phần hoàn thiện công tác và buôn bán quốc tế các loài động, thực vật hoang dã nguy cấp (Công ước CITES).

Trích kiemsat.vn